

www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi

Mültecilerin Etiketlenmesi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Scale of Labelling the Refugees: Validity and Reliability Study

Mehmet Seyman Önder*

Abstract: The refugee problem is mainly the problem of the countries, especially Turkey, borders on both war zones and which have economic development. The flow of immigration is not only unilaterally a problem of the country to where immigrated. Refugees, who escape from significant problems such as war and natural disasters, may encounter other problems in the country they go to. Refugees who may be restrained from full social acceptance because of many reasons, primarily ideological, may be exposed to racial prejudice and then to accusatory labelling. With the public acceptance of labelling, the perception that refugees are a threat to society's peace and security can become established. In order for policymakers to take precautions to prevent this perception from causing possible conflicts, there is a need to measure incriminating labelling attitudes of local people towards refugees. The 8-item and one-dimensional measurement tool created within this scope was subjected to reliability and validity tests with data obtained from 439 people. It was determined that Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) value was "very good" with .89, and Barlett's sphericity test was significant. It was observed that the scale, which can explain 58.066% of the total variance, has the feature of distinguishing what is desired to be measured. It was understood that the values obtained as a result of the Confirmatory Factor Analysis showed "good fit," and therefore, the validity of the structure was confirmed. This study was conducted with the permission of "Bingöl University Scientific Research and Publication Ethics Committee" dated 26.12.2018 and with decision number 58.

Structured Abstract: Introduction Saying that all social groups create rules under certain conditions, Becker (1966: 1) states that individuals who do not comply with these rules can be seen as untrustworthy people, and these people are labelled as outsiders by the group. In fact, although the term "foreigner" was used by Becker to mean "people who are against the values of the society," it can be said that it clearly states the situation of the refugees. Refugees are regarded as foreigners wherever they go, even if they are from the same religion or culture.

Goffman (1990: 9), on the other hand, defines these individuals, who Becker calls "foreign", as individuals who are barred from full social acceptance and names the situation in which these individuals are involved as stigma, that is, a stigma. According to Goffman (1990: 14), three different stigma types can be mentioned. These can be listed as 1. The state of having physical deformation, 2. The deviant behaviour, which is the ones who have a weak will, 3. Ethnological stigmas such as race, nation, and religion. All individuals belonging to the groups exposed to ethnological stigma are addressed equally to the stigma. The group labelling

* Dr.Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Ass. Prof., Bingol University Faculty of Art And Sciences
ORCID 0000-0003-4317-1099

onderseyman@gmail.com

Cite as/ Atıf: Önder, M. S. (2020). Mültecilerin etiketlenmesi ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 15(5), 2545-2561. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43848>

Received/Geliş: 29 May/Mayıs 2020

Accepted/Kabul: 25 August/Ağustos 2020

Copyright © MDE, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 31 August/Ağustos 2020

CC BY-NC 4.0

of immigrants or refugees can be explained by the 'ethnological stigma' of Goffman. It is possible to say that the ethnological stigma is mostly "bias" in its origin.

It is possible to say that stigmatization and prejudice affect each other positively. Prejudice is stigmatized by a feature that the individual does not possess. This can be explained by Becker's (1963: 20) mislabelling theory. In the study of Önder (2019), it is understood that Syrian refugees are labelled as guilty as a result of prejudice. However, this prejudice is not an individual, but a group-oriented bias originating from the ethnological stigma mentioned earlier. Bobo and Hutchings (2016) argue that the economic and political deprivation that group members will experience from the members of another group; they expressed that they would provide a basis for inter-ethnic hostility.

The adoption or rejection of refugees emerges as a result of racial prejudice, as already mentioned.

The adoption or rejection of refugees emerges as a result of racial prejudice, as already mentioned. One of the main factors of racial prejudice against refugees is that refugees are accused or mislabelled. The aim of this study is; a scale that causes racial prejudice is the creation of a scale to identify the accusing labelling attitudes of local people towards refugees.

Method

The trial form of the "Refugee Labelling Scale (VET)" consists of 23 items. The order of positive and negative items in the form was arranged randomly to minimize the individuals' error rates in the target group. The degree of participation of the scale form prepared as a five-point Likert is stated as 1. I strongly agree, 2. I agree, 3. I partially agree, 4. I do not agree, 5. I strongly disagree. Since the study aimed to determine the status of local people to label refugees, the target group was composed of 439 people consisting of different education levels, age, gender, and occupational groups. The average age of the individuals in the study group between the ages of 18 and 77 is 28. 35.3% (n = 155) of the participants are men and 64.7% (n = 284) are women. First, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) and Barlett sphericity tests were performed to test whether the data matrix obtained was suitable for factor analysis and the suitability of the data structure for factor extraction. It was then subjected to Exploratory Factor Analysis (EFA) to ensure construct validity. In order to measure the level of reliability, Cronbach Alpha (Cr α) coefficients were examined. Item total correlations were observed to determine item validity. The internal consistency of the scale was checked by performing a t-test between the lower 27% groups and the upper 27% groups. Reliability coefficients were also examined with the split-half method. SPSS 24 and AMOS 26 programs were used to analyze the data obtained in this study.

Findings

The KMO value of this study was determined as .89. Considering that the KMO value is very good, it is understood that the data set is extremely suitable for factor analysis. When Bartlett's Test of Sphericity results are taken into account, it was observed as ($\chi^2 = 1849,396$; $df = 28$; $sig .000$) $p < 0.001$.

Exploratory factor analysis:

In each trial, each item with a common factor variance less than 50, 13 items in total was excluded from the analysis. As a result of the items excluded from the analysis, two items remained below the second factor, and the second factor was canceled, and a further one-factor structure was created by removing the two items that load this factor from the analysis. It was determined that the single factor explained 58.066% of the total variance, and the item load values were between .702 and .834.

Confirmatory factor analysis:

In the first confirmatory factor analysis, it was observed that the compliance values were not at the expected values, and two modifications were made as a result of the analysis. Looking at the analysis DFA values of VET scale after modifications χ^2 / df , NFI (Normed Fit Index), TLI (Tucker-Lewis Index), IFI (Incremental Fit Index), CFI (Comparative Fit Index), RMSA (RootMeanSquareError Of Approximation), GFI (Goodness of Fit Index) AGFI (AdjustedGoodnes of Fit Index), RMR (RootMeanSquareResidual) values are among the good fit values.

Reliability related findings:

Cr α value of VET scale was determined as 0.89. These conditions can be said to be "quite reliable" for the reliability level of the scale.

It is seen that item-total correlations for all items in the scale ranged between .61 and .76, and t value was significant ($p < .001$).

Data on the Labelling of Refugees Scale were divided into two as data on odd-numbered items and data on even-numbered items, and the correlation between these two scale data was examined.

Pearson's correlation coefficient was calculated as .785, and Spearman-Brown internal consistency coefficient was calculated as $p = .879$. It is seen that Guttman coefficient is .877.

Conclusion

Looking at the literature, it is understood that one of the main factors triggering the adaptation of refugees to become a problem is that local people have negative behaviours towards refugees (Ayers et al., 2009; Esses et al., 2008; Esses et al., 2013; Fangen, 2006). The negative behaviours of the local people stem from the perception of refugees as a threat. Ayers et al. (2009), refugees' entry into the labour market as a low labour force due to economic conditions cause them to be viewed as a serious risk and threat by unqualified low-educated local citizens. According to him, another factor is racial bias. As a manifestation of this situation, refugees are exposed to accusatory labels. The distribution of labelling in society causes the perception of refugees as a threat to society's peace and security, and this perception becomes permanent in the society unless measures are taken. Knowing the extent of accusatory labelling in the public is vital for policymakers to take action. This study developed a scale to measure the accusing labelling attitudes of local people towards refugees. The scale, whose reliability and validity features were tested, was found to give "very good" results for KMO and Bartlett tests, and the $Cr \alpha$ coefficient was at a "very reliable" level. It was determined that the scale has a high degree of internal consistency with item analysis and test semi-test. Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were performed for the test of construct validity. The single factor structure consisting of 8 items was verified by showing 'good fit' in terms of test results.

Key Words: Crime sociology, Accusing, Labelling, Refugees, Labelling the Refugees.

Öz: Mülteci sorunu başta Türkiye olmak üzere, hem savaş bölgelerine sınırları olan ve hem ekonomik gelişmişliğe sahip ülkelerin yaşadıkları başlıca sıkıntılardandır. Göç akını, tek taraflı olarak sadece göç edilen ülkenin sorunu olarak kalmamaktadır. Savaş ve doğal afet gibi büyük sorunlardan kaçan mülteciler, gittikleri ülkede başka sorunlarla karşılaşabilmektedir. Başta ideolojik olmak üzere birçok nedenle tam sosyal kabulden men edilebilen mülteciler, önce ırksal önyargıya, devamında da suçlayıcı etiketlemelere maruz kalabilmektedirler. Etiketlemenin toplumsal kabul görmesiyle birlikte, mültecilerin toplumun huzuru ve güvenliği için bir tehdit unsuru olduğu algısı yerleşik hale gelebilmektedir. Bu algının; muhtemel çatışmalara neden olmaması için politika yapımcıların önlem alabilmesi açısından, yerel halkın mültecilere yönelik suçlayıcı etiketleme tutumlarının ölçülebilmesine ihtiyaç vardır. Bu kapsamda oluşturulan 8 maddelik ve tek boyutlu ölçme aracı 439 kişiden elde edilen verilerle güvenilirlik ve geçerlik testlerine tabi tutulmuştur. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin, .89 ile 'çok iyi' olduğu ve Barlett küresellik testinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Toplam varyasyon % 58.066'sı açıklama yeteneğine sahip ölçeğin, ölçülmek isteneni ayırt etme özelliğine sahip olduğu görülmüştür. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucu elde edilen değerlerin ise 'iyi uyum' gösterdiği, dolayısıyla da yapı geçerliliğinin doğrulandığı anlaşılmıştır. Bu çalışma Bingöl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurul Başkanlığı'nın 26.12.2018 tarihli ve karar numarası 58 olan izni ile yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suç sosyolojisi, Suçlama, Etiketleme, Mülteciler, Mültecilerin Etiketlenmesi

Giriş

İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden beri savaş, kıtlık, doğal afetler ve ekonomik kriz gibi kitlesel etki yaratan olaylar, insanların bireysel, grupsal ya da kitlesel olarak yer değiştirmesine neden olmuştur. Zorunlu nedenlerden dolayı yer değiştirenler, gittikleri yerde de sıkıntılar yaşamışlardır. Bu sıkıntılarının en önemlilerinden biri de, yerel halkın etiketlemesine maruz kalmalarıdır.

Tüm sosyal grupların belli şartlar altında kurallar oluşturduklarını söyleyen Becker (1966: 1) bu kurallara uymayan bireylerin güvenilir olmayan kişiler olarak görülebileceğini ve bu kişilerin

grup tarafından *outsiders* yani ‘yabancı’ olarak etiketlendiğini ifade etmektedir. Aslında ‘yabancı’ terimi Becker tarafından toplumun değerlerine ‘aykırı kişi’ manasında kullanılmış olsa da mültecilerin durumunu da net bir şekilde ifade ettiği söylenebilir. Mülteciler, gittikleri yerde, aynı din ya da kültürden olsalar bile, yabancı olarak kabul görmektedirler.

Goffman (1990: 9) ise, Becker’in ‘yabancı’ olarak adlandırdığı bu kişileri, tam sosyal kabulden men edilmiş bireyler olarak tanımlamakta ve bu bireylerin içinde bulunduğu durumu da *stigma*, yani damga olarak isimlendirmektedir. Goffman’a (1990: 14) göre üç farklı damga tipinden bahsedilebilir. Bunlar; 1. fiziki deformasyona sahip olma durumu, 2. Sapkın davranış sergilenmesi, ki bunu yapanlar zayıf irade sahipleridir, 3. Irk, ulus ve din gibi etnolojik damgalardır. Etnolojik damgaya maruz kalan gruplara ait bireylerin hepsi damgaya eşit şekilde muhataptır. Bos vd. (2013), Goffman’ın çeşitlemesinden yola çıkarak dört damga türü olduğunu ifade etmişlerdir. Bunlar; 1. Kamu Damgası (Public Stigma): İnsanların (toplumun), damgalanma durumuna sahip kişilere yönelik algısını açıklar. 2. Kendini damgalama (self-stigma): Kendini damgalama, damgalanmış koşullara sahip insanların, durumlarıyla bağlantılı olarak toplum nezdinde [kendi] değer (itibar) kayıplarının keskin bir şekilde farkında olmaları ve kabullenmeleridir. 3. Birlikteliklerine göre (Stigma by association): Kişinin birlikte olduğu ve ilişkide bulunduğu kişilere göre damgalanma durumudur. Türkçedeki “Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim” atasözüyle açıklanabilir. 4 Yapısal damgalama (Structural stigma), toplumsal ideolojilerin ve kurumların damgalanmış bir statüyü sürdürme veya şiddetlendirme yollarını ifade eder. Fangen’nin, (2006) Norveç’teki Somalili mülteciler üzerine yaptığı çalışmanın verileri, yapısal damgalama örnek olarak verilebilir. Fangen; Somalililerin, Norveçli kamu otoriteleri ile görüşmelerinde aşağılayıcı deneyimler yaşadıklarını belirtmiştir. Çalışmada, bu durumun Norveçli yetkililerin münferit bir davranışı olmadığı, yetkililerin genelinde, Somalililere yönelik böyle bir yaklaşım olduğu görülmektedir.

Göçmen ya da mültecilerin grupsal olarak etiketlenmesi Goffman’ın ‘etnolojik damga’sı ile açıklanabilir. Etnolojik damganın kökeninde ise, daha çok ‘önyargının’ olduğunu söylemek mümkündür.

Bos vd. (2013: 2), ön yargı ve damgalanma üzerinde yapılan araştırmalardan yola çıkarak ön yargı ve damgalanmanın kesiştiği ve ayrıştığı noktalar olduğuna dikkat çekmişlerdir. Ön yargı araştırmalarının genelde gruplar arası tahakküm ve sömürü tarafından yönlendirilen süreçlerle ilgilendiğini (etnik köken gibi), damgalama araştırmalarının ise daha çok norm uygulama (sapkın kimlik veya davranış gibi) ve hastalıktan kaçınma (hastalık veya engellilik gibi); konularla ilgilendiğini belirtmişlerdir. Ancak odak farklılıklarına rağmen yine de aralarında temel bir fark olduğu hususunun tartışmalı olduğunu vurgulamışlardır.

Damgalanma ve önyargının karşılıklı olarak birbirlerini pozitif olarak etkilediğini söylemek mümkündür. Önyargı, bireyi sahip olmadığı bir özellik ile damgalamaktır. Bu durumu Becker’in (1963: 20) yanlış etiketleme teorisiyle açıklanabilir. Nitekim Önder’in (2019) çalışmasında Suriyeli mültecilerin, önyargı sonucu, suçlu olarak etiketlendiği anlaşılmaktadır. Ancak bu önyargı bireysel değil, daha önce de ifade edilen etnolojik damgadan kaynaklı, gruba yönelik bir önyargıdır. Bobo ve Hutchings (2016: 953), grup üyelerinin başka bir grubun üyesinden kaynaklı olarak yaşayacağı ekonomik ve siyasi yoksunluğun; etnik gruplar arası düşmanlık için bir temel sağlayacağını ifade etmişlerdir. Onlara göre, sadece sıkı iş fırsatı, ücret rekabeti ve müşteri değişim ilişkileri, grupların “nesnel” bireysel çıkarlarla çatışabileceği tek alan değildir. İşsizlikle karşılaşan, düşük statüde yoğunlaşan, düşük gelire sahip olan ya da ırksal olarak değişen mahalle ve işyerleri ile karşı karşıya olan bireylerin; diğer göçmen gruplarının rekabetinden dolayı kendilerini tehdit altında hissetmeleri muhtemeldir. Bu durum; yerli bireylerin, sosyal çevresindeki ırksal değişimden kaynaklanan yerinden edilmeye, kaybolmaya veya dayatmalara karşı kendini savunmasız hissettiğini gösterir. Bu algı ırksal önyargıyı tetikler.

Blumer'e (1958: 3) göre, ırk önyargısı; bir ırksal grubun üyelerinin başka bir ırksal grubun üyelerine karşı sahip oldukları bir dizi duygudan ziyade, temel olarak bir grup konumu anlamındadır. Ona göre, baskın grubun ırk önyargısında her zaman var gibi görünen dört temel duygu türü vardır. Bunlar (1) bir üstünlük hissi, (2) alt ırkın kendinden farklı ve yabancı olduğu hissi, (3) belirli özel ve avantajlı alanlar ile kaynaklar üzerinde özel mülkiyet iddiası (4) baskın grubun sahip olduğu bazı hakların alt grup tarafından ele geçirilme korkusu yani alt grubu tehdit olarak algılamasıdır. Özellikle de tehdit algısı baskın grubun alt grubu suçlu olarak etiketlemesine ve devamında sosyal dışlamada bulunmasına neden olabilmektedir. Tehdit algısı daha çok medya ve bazı uç görüşlü siyasetçiler tarafından köpürtülmektedir. Esses vd. (2013: 518), özellikle batılı toplumlarda medya ve siyasetçilerin, göçmen ve mültecileri; batılı ulusları istila etmeye gelen "kapıdaki düşman" gibi lanse ettiklerini ve siyasi avantaj elde etmek için fiziki, ekonomik ve kültürel potansiyel tehditlere karşı halkı uyarır gibi davranarak halkı manipüle ettiklerini belirtmektedir. Böylece, göçmenlere yönelik etnolojik damga daha belirgin hale gelmektedir.

Etnolojik damganın da gruplar arası bağı koparacağını söylemek mümkündür. Çünkü etiketlemeye maruz kalanlar, başkaları tarafından sıklıkla değersizleştirilecekleri ve reddedileceklerini anlayabilmektedirler. Bu da bireylerin geri çekilmesine ve doğal olarak grupların ayrışmasına neden olacaktır. Sosyal bağların kopması, grupların içine kapanıp diğer gruplar ile ilişkilerini tamamen sonlandırmasına neden olacağı gibi, kendisiyle benzer durumlarda olanlarla yeni bir ilişki ağı geliştirip marjinalliği deneyimlemesine de neden olabilir (Braithwaite, 2006: 18; Link vd., 1989; Restivo & Lanier, 2015; Tannenbaum, 1938: 18). Ancak suçu deneyimlemeden önceki aşama entegrasyon problemidir.

İrksal ön yargı ve sonrasında gelen etiketleme ve sosyal dışlama ile birlikte alt grup olan göçmenler ve mülteciler, büyük sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Göçmen ve mülteciler ev sahibi ülkelerin işgücü piyasalarında büyük kariyer engelleri ile karşılaşmakta, bu da istihdam edilebilirliklerini bozmakta; işsizliğe ve ayrıca ev sahibi ülkenin iş ve toplumuna entegrasyonunu zayıflatmaktadır (Constant vd., 2009: 6; Wehrle vd., 2018: 84).

Göçmen ve mültecilere yönelik etiketleme, dünyanın çeşitli yerlerinde din, ırk ve kültürel etkenlerden kaynaklı olarak küçük farklılıklar gösterse de, her yerde temel yaklaşım birdir. Tüm dünyada göçmen ve mültecilere yönelik temel etiketleme türü suçlamadır. Ancak suçlama türlerinde küçük farklılıklar olabilmektedir. Örneğin, Avrupa'da göçmenlerin ve mültecilerin ekonomik sorunlara neden olacağı suçlamasından çok kültürel ve inanç değerlerinde yaratacağı tahribat ön plana çıkmaktadır (Constant vd., 2009: 7). Kanada'da ise göçmen mülteciler, enfeksiyon hastalıklarının kaynakları, yayıcıları, sahtekar ve teröre neden olmakla suçlanmaktadır (Esses vd., 2013: 525). Mülteciler, Amerika Birleşik Devletleri'nde ise geldikleri yere ve nedene göre farklı olarak algılanabilmektedir. Örneğin Kübalılar, Güneydoğu Asyalılar ve Doğu Avrupalıları "hak eden, onurlu mülteciler" olarak görülürken, Liberyalılar ve diğer siyahiler ekonomik bir yük olarak değerlendirilmekte; hiçbir şey yapmayan, tembel, başkalarının yardımlarıyla yaşayan 'rezil' (disgraced) ve 'muhtaç' kişiler olarak algılanmaktadır (Ludwig, 2016: 12).

Türkiye'de ve dünyada mültecilerin damgalanmasına yönelik çok sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalar daha çok sağlık, sosyal, ekonomik ve kültürel konularda yapılan damgalamalar ile ilgili araştırmalardır. Örneğin sağlıkla ilgili yapılan bir çalışmada Kamenshchikova vd. (2018: 45-46), Hollanda'daki Suriyeli mülteciler için halk sağlığı birimleri tarafından yapılan anti mikrobiyal direnç taramasının bir damgalama olma durumunu araştırmıştır. Bazı sağlık çalışanları bu durumu bio-siyaset olarak değerlendirmiştir. Çalışmanın örneklem grubu içinde yer alan ve konuda uzman olan bazı hekimler, hastaneye yatırılmamış mültecilerden kan alınarak yapılan Anti Mikrobiyal Direnç taramasının potansiyel klinik yararları konusunda özellikle ikna olmadığı, sağlıklı mültecilerin mikrobiyolojik taramasının neden gerekli olduğunun mantıki açıklamasının zor olduğunu vurgulamıştır. Yapısal damgalama (Structural stigma),'nın bir örneği olan bu çalışmada

mültecilere sağlık tedbirleri gerekçe gösterilerek kamusal boyutta bir damgalamaya maruz kaldıkları ve mültecilere ait bazı biyolojik verileri toplandığı anlaşılmaktadır. McKay vd. (2011) Avustralya'da Afrika kökenli kadınların, ülkede HIV virüsünün yaygınlaşmasına neden olduğuna yönelik etiketlenmelerini ele alan bir çalışma yapmıştır. Sağlıkla ilgili yapılan diğer çalışmalar, Asgary & Segar (2011), Blascovich vd. (2001), Derks vd.(2008), de Anstiss & Ziaian, (2010) Ellis vd., (2010), Kang vd. (2010), Kassi vd. (2008), Othieno (2007), Szajna & Ward (2015), Rohlof (2014) gibi araştırmacılar tarafından yapılmıştır.

Mültecilere sosyal ve ekonomik alanlarda yapılan damgalamalara yönelik gerçekleştirilen çalışmalardan biri de Wehrle vd. (2018) aittir. Bu çalışma ile mültecilerin iş gücü piyasasına entegrasyonu ve iş piyasasındaki damgalanma durumları ele alınmıştır. Mültecilerin sosyal ve ekonomik alanlarda karşılaştığı etiketlenme durumlarının ele alındığı diğer araştırmalar; Fangen, (2006) , Derks vd. (2008), Esses vd. (2008), Constant vd. (2009), Kang vd.(2010), Esses vd. (2013) ve Ludwig, (2016) tarafından yapılmıştır. Ancak, damgalama ile ilgili çalışmaların önemi bir bölümü nitel verilere dayanılarak yapılmıştır. Damgalama ile ilgili ölçek kullanan ise, Ayers vd. (2009) olmuştur. 18 yaş üstü 549 deneğin yer aldığı çalışma, ABD'nin San Diego eyaletinde bilgisayar destekli telefon görüşmesiyle yapılmıştır. Bogardus'un üçlü sosyal mesafe ölçeğinin kullanıldığı araştırmada, ekonomi ve istihdam alanında deneklerin mültecilere karşı davranışları ve ırkçı tutumları ölçülmüştür.

Mültecilere yönelik damgalama davranışlarının ölçümünde sosyal bilimlerde alışıldık olmayan teknikler de kullanılmıştır. Bunlardan biri Esses vd. (2008) tarafından kullanılan Örtük İlişkilendirme Testidir (Implicit Association Test- IAT). Bu testlerde örneklem gruplarına, mülteciler hakkında araştırmacılar tarafından üretilmiş, son derece olumsuz içeriğe sahip olan bazı haberler, büyük gazetelerin manşetiymiş gibi gösterilmiş, daha sonra da bu deneklere mülteciler hakkında sorular sorulmuştur. Deneklerin verdiği cevaplarla mültecileri canavarlaştırdığı (dehumanize) gözlenmiştir.

Mültecilere yönelik tutum ve davranışları farklı bir teknikle ölçen bir başka araştırma Dotsch ve Wigboldus (2008) tarafından yapılmıştır. Sanal Gerçekli Önyargı (Virtual Prejudice) ölçümü kullanılarak yapılan bu çalışmada Hollandalı deneklere bilgisayar ortamında oluşturulan avatarlar, sanal gerçeklik gözlüğü ile gösterilmiştir. Biri Hollandalıları, biri de Faslıları temsil eden iki avatarın her birine, farklı mekânsal boyutlarda, farklı renklerde kıyafetler giydirilmiş ve her boyutta farklı isimler verilmiştir. Bu avatarlara yönelik soruların sorulduğu denekler, aynı anda ciltlerindeki elektrik akımını ölçen cihazlara bağlanmıştır. Deneklerin, Faslı avatarlara ilişkin sorulara olumsuz yanıtlar verdiği ve Faslı avatarları gördüklerinde ciltlerindeki elektrik akımlarının yükseldiği gözlemlenmiştir.

Damgalanmış bireylerin tehdit olarak algılanma durumları ve tutumlarının tespit edilmeye çalışıldığı bir deney de Blascovich vd (2001), tarafından yapılmıştır. Deneyde, fizyolojik dezenformasyona sahip bireyler (damgalanmış bireyler) ve sıradan bireylerle görüşme yapan deneklerin tutumlarının belirlenebilmesi için; deneklerin kan basıncı, kalp atışları ve fizyolojik tepkilerine yönelik kardiyovasküler ölçümler yapılmıştır. Bu çalışmada fizyolojik dezenformasyona sahip olarak damgalanmış bireylerle görüşen deneklerin diğer deneklere oranla daha farklı tepkiler verdiği tespit edilmiştir.

Türkiye'de ise daha çok Suriyeli mültecilere ilişkin tutum ve algı araştırmaları mevcuttur. Nitel çalışmalar, vaka çalışması (Coşkun & Kılıç, 2019), dökümantasyonel (Kızmaz, 2018; Tümtaş, 2018) ve enformel görüşmeler (Topgül, 2016; Yıldırım vd., 2017) şeklinde yapılmıştır.

Türkiye'de yapılan nicel çalışmalar ise daha çok tutum ölçekleridir. Bu çalışmalar da, Keleş vd. (2016), Kılcan vd. (2017), Sağlam ve İlksen-Kanbur (2017), Çiftçi (2018), Kabaklı-Çimen ve Ersoy-Quadır (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Suriyeli mültecilere yönelik yapılan tutum araştırmalarında, etkisi aranan faktörler daha çok ‘benimseme’, ‘reddetme’, ‘tehdit olarak algılama’ ve ‘empati kurma’ gibi değişkenlerdir. Mültecilerin benimsenmeleri veya reddedilmeleri daha önce de ifade edildiği üzere ırksal önyargının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Mültecilere yönelik ırksal önyargının başat etkenlerinden biri de mültecilerin suçlanmış veya yanlış etiketlenmiş olmalarıdır. Bu çalışma ile amaçlanan; ırksal önyargıya neden olan, yerel halkın mültecilere yönelik suçlayıcı etiketleme tutumlarının tespit edilmesini sağlayacak bir ölçek oluşturulmasıdır.

Yöntem

Ölçeğin Geliştirilme Süreci

Bu çalışma Bingöl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurul Başkanlığı’nın 26.12.2018 tarihli ve karar numarası 58 olan izni ile yapılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi amacıyla ilk olarak mültecilerin damgalanması, mültecilerin etiketlenmesi, mültecilere yönelik tutum ve mülteci algısı konularında literatür taramaları yapılmıştır. Ölçekler aracılığı ile elde edilen verilere dayalı araştırma sonuçlarının ulusal ya da uluslararası genellenebilir bir özelliğe sahip olmalıdır (Özdamar, 2016: 74). Bu nedenle literatür taramasından edinilen verilerden yola çıkılarak konu başlıklarının oluşturulduğu yapılandırılmamış görüşme formu oluşturulmuştur. Toplumun değer yargılarını yansıtacağı düşünülen hedef gruptan 10 kişi ile yapılandırılmamış enformel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Literatür taramalarından ve en formel görüşmelerden yola çıkılarak mültecilerin etiketlenmesini temsil eden ölçeğin boyutları belirlenmeye çalışılmış ve madde havuzu oluşturulmuştur.

Beşli likert tarzında oluşturulan 41 maddelik form, ölçekte yer alan maddelerin ihtiyaç duyulan olgusal ve yargısal verileri kapsamada yeterliliğinin anlaşılabilmesi, fenomenin yapısı bileşenleri ve boyutları konusunda fikir alınabilmesi için (Büyüköztürk vd., 2018: 136; Özdamar, 2016: 45) uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü alındıktan sonra 18 madde kapsam dışı bırakılmıştır. Kalan 23 maddeden oluşan deneme formu tamamlanmıştır.

Ölçeğin kolay anlaşılır bir dile sahip olabilmesinin denetlenmesi, soruların güdümlü olmaması ve birbirini etkilememesi açısından (Aysel, 2010: 105-106; Cebeci, 2010: 96) Türkçe öğretmenlerinden görüş alınmıştır. Ayrıca deneme formu hedef gruptan yer alan ve aralarında düşük eğitim düzeyine sahip olanlarında yer aldığı 10 deneğe yüz yüze uygulanmıştır. Deneklerden alınan verilerin yola çıkılarak teste son hali verildikten sonra toplam 23 maddenin yer aldığı “Mültecilerin Etiketlenmesi Ölçeği (MEÖ)” deneme formu oluşturulmuştur.

Hedef grupta yer alana bireylerin hata oranlarını en aza indirmek amacıyla formda yer olumlu ve olumsuz maddelerin sıralaması rastlantısal olarak düzenlenmiştir. Beşli likert olarak hazırlanan ölçek formunun katılım dereceleri 1. Kesinlikle katılıyorum, 2. Katılıyorum, 3. Kısmen katılıyorum, 4. Katılmıyorum, 5. Kesinlikle katılmıyorum olarak belirtilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın amacının yerel halkın mültecileri etiketleme durumlarının tespit edilmesi olduğundan, hedef grup; farklı eğitim seviyesi, yaş, cinsiyet ve meslek gruplarından oluşan 439 kişiden oluşturulmuştur.

Çalışma grubu içinde yer alan 18 ile 77 yaş aralığındaki bireylerin, yaş ortalaması 28’dir. Katılımcıların % 35,3’ü (n=155) erkek, % 64,7’si (n=284) kadınlardan oluşmaktadır. Örneklem grubu içinde yer alan bireylerin eğitim seviyeleri, eğitimsiz-okuryazar ile üniversite arasında değişmektedir. İnsanların düşüncelerini ve davranışlarını kayıt altına alma aracı olarak kullanılan anketlerin değeri, evrenin ön yargısız ve ölçülebilir seviyede tanımlanması ile yakından ilintilidir (Akalin, 2015: 14). Bu nedenle hedef grubun farklı eğitim, yaş, cinsiyet ve meslek gruplarından olmasına özen gösterilmiştir.

Verilerin Toplanması

Oluşturulan ölçek formunun girişinde çalışmanın yapılma amacını açıklayan bilgilendirme bölümüne yer verilmiştir. Oluşturulan form Google Formlar üzerinden online olarak yayınlanmıştır. Formun linki ekstra bir açıklama ile birlikte, aktif mail grupları, twitter, facebook ve instagram gibi etkin sosyal medya uygulamaları üzerinden paylaşılmıştır. Katılımcıların online olarak doldukları formdan bir ay içinde toplam 451 formdan dönüt sağlanmıştır. Çok düşük ve çok yüksek puan toplamına sahip uç derecedeki 12 form kapsam dışı bırakılmıştır. Yapı geçerliliğinin doğru şekilde test edilebilmesi için ulaşılabilecek denek sayısı, 100'den az olmamak kaydıyla denek sayısının 5 ile 10 katı arasında olması gerekmektedir (Can, 2017: 319). Bu çalışmanın madde sayısının 23 olduğundan yola çıkıldığında ihtiyaç duyulan 230 (madde sayısının 10 katı)'dur. Bu nedenle 439 form yeterli bulunarak veri toplama tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

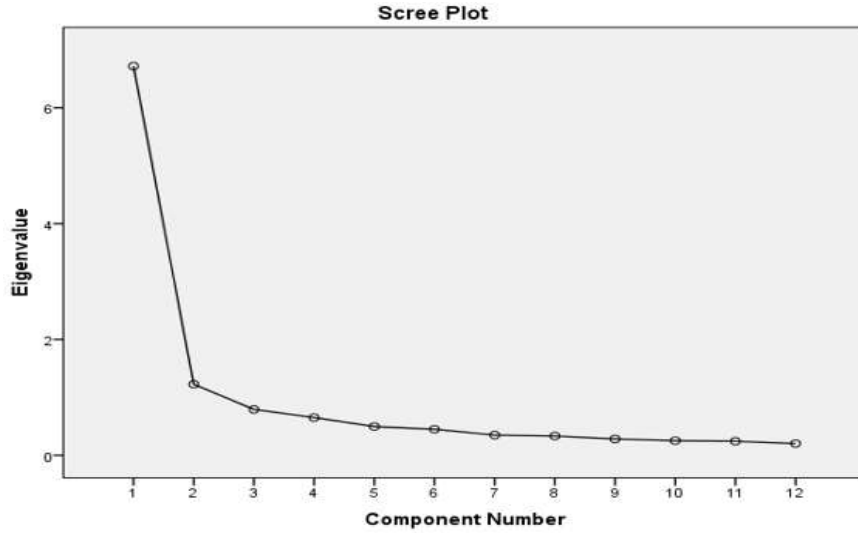
İlk olarak, elde edilen veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını ve veri yapısının faktör çıkarma için uygunluğu test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett küresellik testi yapılmıştır. Daha sonra yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizine (AFA) tabi tutulmuştur. Güvenirlik düzeyini ölçmek amacıyla da Cronbach Alpha (α) katsayılarına bakılmıştır. Madde geçerliliğinin tespit edilebilmesi için madde toplam korelasyonları gözlenmiştir. Alt %27 grup ve Üst % 27 grupları arasında t testi yapılarak ölçeğin iç tutarlılığı kontrol edilmiştir. Yarılama yöntemi (split half method) ile de güvenirlik katsayılarına bakılmıştır. Bu çalışmada elde edilen verilerin analizlerinin yapılması için SPSS 24 ve AMOS 26 programlarından yararlanılmıştır.

Bulgular

Açıklayıcı Faktör Analizine (AFA) İlişkin Bulgular

Veri setine faktör analizinin yapıp yapılmayacağını test edilmesi gerekmektedir. Çünkü her veri setine faktör analizi yapmak uygun olmayabilir. Veri setini uygunluğu Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) testi ile Barlett testi ile incelenmektedir (Kartal & Bardakçı, 2018: 40) Bu çalışmanın KMO değeri .89 olarak tespit edilmiştir. KMO değerinin .80' ile .89 arasında olması örneklem yeterliğinin çok iyi olduğu anlamına gelmektedir (Karagöz, 2019: 673; Kartal & Bardakçı, 2018:41) Bu çalışmanın KMO değeri çok iyi olduğu göz önüne alındığında veri setinin faktör analizi için son derece uygun olduğu anlaşılmaktadır. Bartlett's Test of Sphericity sonuçları dikkate alındığında ($\chi^2=1849,396$; $df=28$; $sig .000$) $p<0.001$ olarak görülmüştür. Bu veriler testin sonucunun anlamlı olduğunu ifade etmektedir.

Bileşenler matrisleri oluşturulurken faktör yük değerlerine göre büyükten küçüğe doğru sıralanmış maddelerde 0.33'ün altındaki değerler baskılanarak maddelerin faktörlere göre dağılımlarının daha net görülmesi amaçlanmıştır.

Şekil 1: Yamaç Çizgisi Grafiği

Döndürülmüş bileşenler matrisi ve yamaç çizgi grafiğine bakılmış, maddelerin beş faktör altında toplandığı görülmüştür. Açıklanan toplam varyansa bakıldığında öz değeri 1'in üzerinde olan 5 faktör tespit edilmiş, öz değeri 3'ün üzerinde olan iki faktör görüldüğünden faktör sayısı iki ile sınırlandırılarak test tekrar edilmiştir.

Daha sonra ortak faktör varyansına bakılmıştır. Literatürde ortak faktör varyansının .50'nin üzerinde olması gerektiği belirtildiğinden (Karagöz, 2019: 675) her denemede ortak faktör varyansı .50'nin altında bulunan her madde, toplamda 13 madde analizden çıkarılmıştır. Analizden çıkarılan maddeler sonucunda ikinci faktörün altında iki madde kaldığından ikinci faktör de iptal edilmiş ve bu faktöre yük veren 2 madde daha analizden çıkarılarak tek faktörlü bir yapı oluşturulmuştur.

Tekrarlanan faktör analizleri sonucunda bileşenler matrisi tablosuna bakıldığında, kalan tüm maddelerin tek faktör altında toplandığı gözlenmiştir.

Tablo 1: MEÖ Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Maddelerin yük değeri	Ortak faktör varyansı
M3	,702	,604
M4	,703	,692
M6	,716	,740
M7	,777	,707
M19	,720	,585
M20	,796	,672
M21	,832	,760
M22	,834	,744
Özdeğer	4.645	
Açıklanan varyans	58.066	
Toplam varyans	58.066	

Tek faktörün, toplam varyansın % 58.066' sını açıkladığı, madde yük değerlerinin ise .702 ile .834 arasında olduğu tespit edilmiştir. Literatürde faktör yük değerlerinin 0.32 ile 0.44 arasının

kötü, 0.45 ile 54 arasının normal, 0.55 ile 0.62 arasının iyi, 0.63 ile 70 arasının çok iyi, 0.70 ve üzerinin ise mükemmel olduğu ifade edilmektedir (Karagöz, 2019: 676; Kartal & Bardakçı, 2018: 45). Tablo 1 incelendiğinde faktör için en düşük madde yük değerlerinin 0.70'ün üzerinde olduğu görülmektedir. Bu değer, maddelerin faktörle ilişkisinin mükemmel olduğunu göstermektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizine (DFA) İlişkin Bulgular

DFA, önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış faktör yapılarının denetlemek amacıyla yapılan istatistiksel denetleme ve test yöntemidir (Karagöz, 2019: 758; Kartal & Bardakçı, 2018: 67; Özdamar, 2016: 231). Bu çalışmada da AFA sonucunda oluşturulmuş olan yapının geçerliğinin analiz edilmesi için DFA uygulanmıştır. AFA sonucu elde edilen faktör tek olması nedeniyle DFA için birinci düzey tek faktörlü model (Karagöz, 2019: 760) kullanılmıştır.

Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonrasında model yapısının verilerle uyum gösterip göstermediği uyum indeksleri yardımıyla belirlenmektedir (Kartal & Bardakçı, 2018: 69). Yapı geçerliğinin kanıtlanabilmesi için DFA testlerinde elde edilen değerlerin 'iyi uyum' ya da 'kabul edilebilir uyum' değerleri arasında yer alması gerekmektedir. Literatürde yer alan iyi uyum ve kabul edilebilir uyum değerlerine ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2: Uyum İndeksleri Kritik Değerleri Tablosu

Model uyum kriteri (uyum istatistiği)	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum
χ^2/df	≤ 3	≤ 5
Karşılatırmalı uyum indeksleri		
NFI	$\geq 0,95$	$\geq 0,90$
TLI	$\geq 0,95$	$\geq 0,90$
IFI	$\geq 0,95$	$\geq 0,90$
CFI	$\geq 0,97$	$\geq 0,95$
RMSA	$\leq 0,05$	$\leq 0,08$
Mutlak uyum indeksleri		
GFI	$\geq 0,90$	$\geq 0,85$
AGFI	$\geq 0,90$	$\geq 0,85$
Artık uyum indeksleri		
RMR	$\leq 0,05$	$\leq 0,08$

Kaynak: Kartal & Bardakçı, 2018: 70

Bu çalışmada yapılan DFA testine ait uyum değerlerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

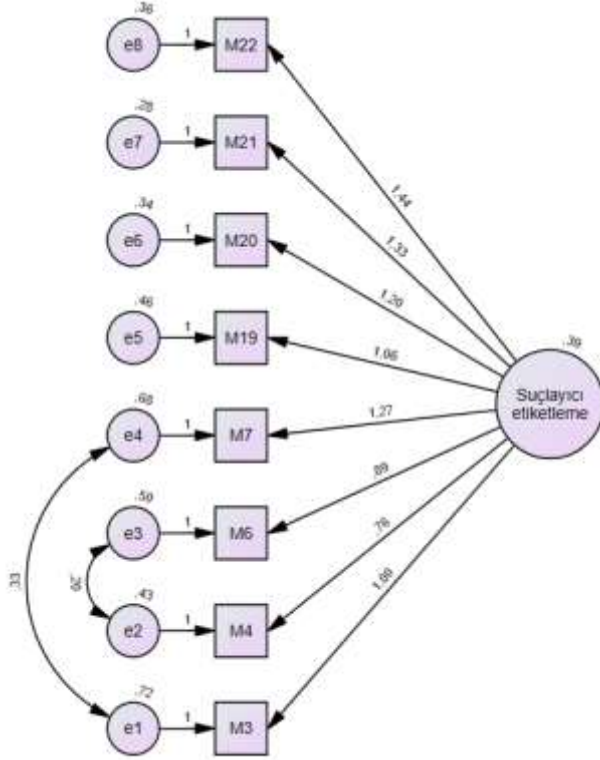
Tablo 3: MEÖ Ölçeğinin DFA Testi Uyum Değerleri

χ^2/df	NFI	TLI	IFI	CFI	RMSA	GFI	AGFI	RMR
2,044	0,98	0,98	0,99	0,99	0,49	0,97	0,96	0,03

İlk yapılan doğrulayıcı faktör analizinde uyum değerlerinin beklenen değerlerde olmadığı görülmüş ve analiz sonucunda iki modifikasyon gerçekleştirilmiştir. Modifikasyonlar sonrasında MEÖ ölçeğinin DFA testi uyum değerleri yukarıdaki tabloda görüldüğü şekliyle tezahür etmiştir. Tablodaki değerlere bakıldığında χ^2/df , NFI (Normed Fit Index), TLI (Tucker-Lewis Index), IFI

(Incremental Fit Index) , CFI (Comparative Fit Index), RMSA (Root Mean Square Error Of Approximation), GFI (Goodness of Fit Index) AGFI (Adjusted Goodnes of Fit Index), RMR (Root Mean Square Residual) değerlerinin, iyi uyum değerleri arasında yer aldığı görülmektedir.

Şekil 2: Modele İlişkin Faktör Yüklerini Gösteren Path Diyagramı

$\chi^2=36,793$ Serbestlik derecesi =18, p Değeri: 0.006

Güvenirlğe İlişkin Bulgular

Güvenirlik, bireylerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılıktır. Testin ölçmek istediği özelliği ne derece ölçtüğü ile ilgili olan güvenilirlik, ölçeğin benzer şartlar altında tekrar uygulandığında, benzer sonuçlar elde edemeyeceğini test eder (Büyüköztürk, 2012: 169; Karagöz, 2019: 15). Ölçeğin güvenilirliğinin anlaşılabilmesi için öncelikle Cronbach Alpha (Cr α) güvenilirlik katsayısına bakılmalıdır. Can'ın eserinde (2017: 391) güvenilirlik katsayıları konusunda $0,00 \leq \alpha < 0,40$ için 'güvenilir değil', $0,40 \leq \alpha < 0,60$ için 'düşük derece güvenilir', $0,60 \leq \alpha < 0,90$ için 'oldukça güvenilir', $0,90 \leq \alpha < 1,00$ için ise 'yüksek derecede güvenilir' olduğu belirtilmektedir. MEÖ ölçeğinin Cr α değeri 0,89 olarak tespit edilmiştir. Bu şartlar ölçeğin güvenilirlik düzeyi için 'oldukça güvenilir' olduğu söylenebilir.

Madde Analizi

Madde toplam korelasyonunun .30 ve daha yüksek olması durumunda, maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2012: 171). MEÖ maddelerinin, madde toplam korelasyonu, standart sapmaları ve ortalamaları hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin yöntemsel yeterliliğinin ölçülebilmesi açısından, puan ortalamalarının en düşük olduğu % 27'lik alt grup ile puan ortalamalarının en yüksek olduğu % 27'lik üst grup puanları arasındaki farklara ilişkin t testi yapılmıştır. Veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4: Madde-Toplam Korelasyonları İle Alt ve Üst Gruplar Arasında Farkın Anlamlılığına İlişkin t Testi Sonuçları

Madde	Grup	x	t	p	Standart sapma	Madde toplam kolerasyonu	Madde çıktığında CR A değeri
M3	% 27 alt	2,0168	-14,130	,000	1,05385	,619	,888
	% 27 üst	3,6555					
M4	% 27 alt	2,3361	-14,962	,000	,81456	,612	,888
	% 27 üst	3,6050					
M6	% 27 alt	2,3782	-13,779	,000	,89944	,620	,887
	% 27 üst	3,7311					
M7	% 27 alt	1,6639	-16,630	,000	1,14424	,703	,880
	% 27 üst	3,6387					
M19	% 27 alt	2,1008	-14,550	,000	,95148	,625	,886
	% 27 üst	3,5546					
M20	% 27 alt	2,2689	-17,961	,000	,95309	,714	,878
	% 27 üst	3,9580					
M21	% 27 alt	1,8151	-18,868	,000	,98547	,761	,874
	% 27 üst	3,6050					
M22	% 27 alt	1,9832	-19,472	,000	1,08505	,764	,873
	% 27 üst	3,9748					

Tablo 4 incelendiğinde, ölçekte yer alan tüm maddeler için madde-toplam korelasyonların .61 ile .76 arasında değiştiği, t değerinin anlamlı ($p < .001$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, ölçekteki maddelerin geçerliklerinin yüksek olduğu, yöntemsel yeterlikler bakımında, örneklem grubunda yer alan kişileri ayırt ettikleri ve aynı davranışı ölçmeye yönelik maddeler oldukları ifade edilebilir.

Yarılama Yöntemi (Split-Half Method)

Ölçek maddelerinin iç tutarlılığını test etme aracı olan yarılama yöntemi; test yarı test ve ikiye bölme yöntemi olarak da adlandırılabilir. Bu yöntem ile ölçek maddeleri iki eş parçaya bölünerek ölçeklerin eşdeğer olup olmadığı test edilir ve ölçeklerin verileri arasında anlamlı ve yüksek düzeyde bir korelasyon ilişkisi aranır (Büyüköztürk, 2012: 170; Kartal & Bardakçı, 2018: 155). Mültecilerin Etiketlenmesi Ölçeği verileri, tek sayılı maddelere ait veriler ile çift sayılı maddelere ait veriler olarak ikiye bölünmüş ve bu iki ölçek verisi arasındaki korelasyona bakılmıştır.

Tablo 5: Test Yarı Test Korelasyonu

Cronbach's Alpha	Part 1	Value	,817
		N of Items	4 ^a
	Part 2	Value	,820
		N of Items	4 ^b
Total N of Items			8
Correlation Between Forms			,785
Spearman-Brown Coefficient	Equal Length		,879
	Unequal Length		,879
Guttman Split-Half Coefficient			,877

a. The items are: M3, M7, M19, M21.

b. The items are: M4, M6, M20, M22.

Tablo 5'e bakıldığında iki yarı ölçek arasındaki Pearson korelasyon katsayısı .785 olarak, Sprearman-Brown iç tutarlılık katsayısı ise $p=.879$ olarak hesaplanmıştır. Guttman katsayısının ise .877 olduğu görülmektedir. Bu iç tutarlılık katsayısı yüksek bir güvenirlilik katsayısıdır. İki yarı ölçek sonuçları arasında anlamlı ve yüksek düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, söz konusu ölçeğin, yüksek iç tutarlılığa ve dolayısıyla da yüksek güvenirlige sahip olduğu söylenebilir.

Sonuç

Grupsal ya da kitlesel mülteci göçlerinde mülteciler göç ettikleri ülkelere kendi yaşam tarzlarını ve kültürlerini de taşımaktadır. Mülteciler ile yerel halk arasındaki kaçınılmaz etkileşim bazı durumlarda uyum ile sonuçlanmakta bazı durumlarda ise yerel ve mülteci gruplar arasında çatışmaya ve sorunlara neden olabilmektedir. Ancak, bir grubun çatışmacı tavrı gruplar arası çatışmayı tetiklemek için yeterli ve geçerli bir etken olabilirken, uyum için her iki grubun olumlu tavrına ihtiyaç duyulmaktadır.

Literatüre bakıldığında mültecilerin uyumunun, bir problem halini almasını tetikleyen temel unsurlardan biri, yerel halkın mültecilere karşı olumsuz davranışları olduğu anlaşılmaktadır (Ayers vd., 2009; Esses vd., 2008; Esses et al., 2013; Fangen, 2006). Yerel halkın olumsuz davranışları ise mültecileri bir tehdit olarak algılamasından kaynaklanmaktadır. Ayers vd. (2009) göre, mültecilerin ekonomik koşullar nedeniyle, düşük iş gücü olarak iş piyasasına girmesi, kalifiye olmayan düşük eğitilmiş yerel vatandaşlar tarafından ciddi bir risk ve tehdit olarak görülmesine neden olmaktadır. Ona göre, bir diğer etken ise irksal önyargıdır. Bu durumun bir tezahürü olarak mülteciler, suçlayıcı etiketlere maruz kalmaktadır. Etiketlemenin toplum içinde yaygınlaşması; mültecilerin, toplumun huzur ve güvenliğine karşı bir tehdit olduğu algısının oluşmasına ve tedbir alınmadığı takdirde bu algının toplum nezdinde kalıcılılaşmasına neden olmaktadır.

Toplum nezdinde suçlayıcı etiketlemenin boyutunun bilinmesi politika yapımcıların önlem alabilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmayla, yerel halkın, mültecilere karşı suçlayıcı etiketleme tutumlarının ölçülebilmesine yönelik bir ölçek geliştirilmiştir. Güvenirlik ve geçerlik özellikleri test edilen ölçeğin KMO ve Bartlett testlerinin 'çok iyi' sonuç verdiği, α katsayısının 'oldukça güvenilir' düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Madde analizi ve test yarı test ile de ölçeğin yüksek derece de iç tutarlılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Yapı geçerliliğinin testi için de Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış, 8 maddeden oluşan tek faktörlü yapı, test sonuçları açısından 'iyi uyum' göstererek doğrulanmıştır.

Kaynaklar

- Akalın, M. (2015). *Örnek Açıklamalarıyla Sosyal Bilimlerde Araştırma Tekniği Anket*. Seçkin Yayınları.
- Asgary, R., & Segar, N. (2011). Barriers to health care access among refugee asylum seekers. *Journal of Health Care for the Poor and Underserved*, 22(2), 506–522. <https://doi.org/10.1353/hpu.2011.0047>
- Ayers, J. W., Hofstetter, C. R., Schnakenberg, K., & Kolody, B. (2009). Is Immigration a racial issue? Anglo attitudes on immigration policies in a border county. *Social Science Quarterly*, 90(3), 593–610. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6237.2009.00633.x>
- Aysel, A. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri* (5th ed.). Nobel Yayınları.
- Becker, H. S. (1963). *Outsiders Studies in the of Deviance* (First Free). Macmillian Company
- Blascovich, J., Mendes, W. B., Hunter, S. B., Lickel, B., & Kowai-Bell, N. (2001). Perceiver threat in social interactions with stigmatized others. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(2), 253–267. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.2.253>
- Blumer, H. (1958). Race Prejudice as a Sense of Group Position. *The Pacific Sociological Review*, 1(1), 3–7.
- Bobo, L., & Hutchings, V. L. (2016). *Perceptions of Racial Group Competition : Extending Blumer ' s Theory of Group Position to a Multiracial Social Context* Author (s): Lawrence Bobo and Vincent L . Hutchings Source : *American Sociological Review* , Vol . 61 , No . 6 (Dec . , 1996) , pp . 9. 61(6), 951–972.
- Bos, A. E. R., Pryor, J. B., Reeder, G. D., & Stutterheim, S. E. (2013). Stigma: Advances in Theory and Research. *Basic and Applied Social Psychology*, 35(1), 1–9. <https://doi.org/10.1080/01973533.2012.746147>
- Braithwaite, J. (2006). Crime, Shame and Reintegration. In *Social Forces* (16th ed.). Cambridge University Press New York, USA.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (16th ed.). PEGEM.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (25th ed.). Ankara: PEGEM. <https://doi.org/10.14527/9789944919289>
- Can, A. (2017). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi* (5th ed.). PEGEM. <https://doi.org/10.14527/9786053644484>
- Cebeci, S. (2010). *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri* (3rd ed.) Alfa Yayınları. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies.9959>
- Çiftçi, H. (2018). Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarının Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Tutum, Algı ve Empatik Eğilimlerinin Analizi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 7(3), 2232–2256.
- Constant, A. F., Kahanec, M., & Zimmermann, K. F. (2009). Attitudes towards immigrants, other integration barriers, and their veracity. *International Journal of Manpower*, 30(1–2), 5–14. <https://doi.org/10.1108/01437720910948357>
- Coşkun, B., & Kılıç, T. (2019). Sınır Kentlerindeki Suriyelilerin ve Yerleşik Halkın Güvenlik Algıları: Gaziantep, İzmir ve Szeged Örneği. *Göç Dergisi*, 6(1), 11–36. <https://doi.org/10.33182/gd.v6i1.623>

- de Anstiss, H., & Ziaian, T. (2010). Mental health help-seeking and refugee adolescents: Qualitative findings from a mixed-methods investigation. *Australian Psychologist*, *45*(1), 29–37. <https://doi.org/10.1080/00050060903262387>
- Derks, B., Inzlicht, M., & Kang, S. (2008). The neuroscience of stigma and stereotype threat. *Group Processes and Intergroup Relations*, *11*(2), 163–181. <https://doi.org/10.1177/1368430207088036>
- Dotsch, R., & Wigboldus, D. H. J. (2008). Virtual prejudice. *Journal of Experimental Social Psychology*, *44*(4), 1194–1198. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2008.03.003>
- Ellis, B. H., Lincoln, A. K., Charney, M. E., Ford-Paz, R., Benson, M., & Strunin, L. (2010). Mental Health Service Utilization of Somali Adolescents: Religion, Community, and School as Gateways to Healing. *Transcultural Psychiatry*, *47*(5), 789–811. <https://doi.org/10.1177/1363461510379933>
- Esses, V. M., Medianu, S., & Lawson, A. S. (2013). Uncertainty, Threat, and the Role of the Media in Promoting the Dehumanization of Immigrants and Refugees. *Journal of Social Issues*, *69*(3), 518–536. <https://doi.org/10.1111/josi.12027>
- Esses, V. M., Veenvliet, S., Hodson, G., & Mihic, L. (2008). Justice, morality, and the dehumanization of refugees. *Social Justice Research*, *21*(1), 4–25. <https://doi.org/10.1007/s11211-007-0058-4>
- Fangen, K. (2006). Humiliation experienced by Somali refugees in Norway. *Journal of Refugee Studies*, *19*(1), 69–93. <https://doi.org/10.1093/jrs/fej001>
- Goffman, E. (1990). *Stigma: Notes on a spoiled identity* (10th ed.). Penguin Books: London/ UK.
- Kabaklı-Çimen, L., & Ersoy-Quadr, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Tutumlarının Sivil Katılımları Bağlamında İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *7*(2), 1251–1273. <https://doi.org/10.15869/itobiad.382502>
- Kamenshchikova, A., Wolffs, P. F. G., Hoebe, C. J., Penders, J., & Horstman, K. (2018). Complex narratives of health, stigma and control: Antimicrobial resistance screening among non-hospitalized refugees. *Social Science and Medicine*, *212*(December 2017), 43–49. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2018.07.012>
- Kang, S. K., Inzlicht, M., & Derks, B. (2010). Social Neuroscience and Public Policy on Intergroup Relations: A Hegelian Analysis. *Journal of Social Issues*. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2010.01664.x>
- Karagöz, Y. (2019). *SPSS AMOS META Uygulamalı Nitel Nicel Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği* (2nd ed.). Nobel Yayınları.
- Kartal, M., & Bardakçı, S. (2018). *SPSS ve AMOS Uygulamalı Örneklerle Güvenirlik ve Geçerlik Analizleri*. Akademisyen Kitapevi.
- Kassi, M., Kassi, M., Afghan, A. K., Rehman, R., & Kasi, P. M. (2008). Marring leishmaniasis: The stigmatization and the impact of cutaneous leishmaniasis in Pakistan and Afghanistan. *PLoS Neglected Tropical Diseases*, *2*(10), 1–3. <https://doi.org/10.1371/journal.pntd.0000259>
- Keleş, S. Ç., Tuğçe Aral, Yıldırım, M., Kurtoğlu, E., & Sunata, U. (2016). Attitudes of Turkish youth toward Syrian refugees in respect to youths' gender, income, education, and city: A Scale Development Study. In D. Eroğlu, J. . Cohen, & I. Sirkeci (Eds.), *Turkish Migration 2016 Selected Papers* (pp. 155–163). TPL.
- Kılcan, B., Çepni, O., & Kılınç, A. Ç. (2017). Development of the attitude towards refugee students

- scale<p>Mülteci öğrencilere yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1045. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i2.4324>
- Kızmaz, Z. (2018). Suriyeli Sığınmacılar : Güvenlik Kaygıları ve Suç. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 392–431.
- Ludwig, B. (2016). “Wiping the Refugee Dust from My Feet”: Advantages and Burdens of Refugee Status and the Refugee Label. *International Migration*, 54(1), 5–18. <https://doi.org/10.1111/imig.12111>
- McKay, F. H., Thomas, S. L., Holland, K., Blood, R. W., & Kneebone, S. (2011). “AIDS assassins”: Australian media’s portrayal of HIV-Positive refugees who deliberately infect others. *Journal of Immigrant and Refugee Studies*, 9(1), 20–37. <https://doi.org/10.1080/15562948.2011.547824>
- Önder, M. S. (2019). Yanlış Etiketleme Bağlamında Suriyeli Sığınmacılar. *Turkish Studies-Social Sciences*, 14(6), 3303–3320. <https://doi.org/10.29228/turkishstudies.37046>
- Othieno, J. (2007). Understanding how contextual realities affect African born immigrants and refugees living with HIV in accessing care in the twin cities. *Journal of Health Care for the Poor and Underserved*, 18(3 SUPPL.), 170–188. <https://doi.org/10.1353/hpu.2007.0085>
- Özdamar, K. (2016). *Eğitim, Sağlık ve Davranış Bilimlerinde Ölçek ve Test Geliştirme Yapısal Eşitlik Modellemesi*. Nisan Kitapevi.
- Restivo, E., & Lanier, M. M. (2015). Measuring the Contextual Effects and Mitigating Factors of Labeling Theory. *Justice Quarterly*, 32(1), 116–141. <https://doi.org/10.1080/07418825.2012.756115>
- Rohlof, H. G., Knipscheer, J. W., & Kleber, R. J. (2014). Somatization in refugees: a review. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 49(11), 1793–1804. <https://doi.org/10.1007/s00127-014-0877-1>
- Sağlam, H. İ., & İlksen-Kanbur, N. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Mülteci Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 310–323. <https://doi.org/10.19126/suje.335877>
- Szajna, A., & Ward, J. (2015). Access to Health Care by Refugees: A Dimensional Analysis. *Nursing Forum*, 50(2), 83–89. <https://doi.org/10.1111/nuf.12051>
- Tannenbaum, F. (1938). *Crime and the community*. Columbia University Press: New York, USA. <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015003520833&view=1up&seq=42>
- Topgül, S. (2016). Sosyal Dışlanma ve Göç: Mülteci İşçiler Örneği. *Sosyoloji Dergisi*, 33(33), 269–289. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>
- Tümtaş, M. S. (2018). Toplumsal Dışlanmadan Vatandaşlık Tartışmalarına Suriyeli Kent Mültecileri. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 37, 26–47. <https://doi.org/10.25294/auibfd.420796>
- Wehrle, K., Klehe, U. C., Kira, M., & Zikic, J. (2018). Can I come as I am? Refugees’ vocational identity threats, coping, and growth. *Journal of Vocational Behavior*, 105(November 2017), 83–101. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2017.10.010>
- Yıldırım, S., İslamoğlu, E., & İyem, C. (2017). Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabul ve Uyum Sürecine İlişkin Bir Araştırma. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 107–126.

Ek 1: Mültecilerin Etiketlenmesi Ölçeği

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Ülke ekonomisi mülteciler yüzünden bozuldu					
2	Mülteciler hırsızlık yapıyor					
3	Mülteciler dolandırıcılık yapıyor					
4	Halkımız, mülteciler yüzünden mağdur oldu					
5	Mülteciler suç olaylarını artırdı					
6	Mülteciler, toplumun ahlakını bozuyor					
7	Mülteciler toplumun düzenini bozuyor					
8	Mültecileri toplumsal tehlike olarak görüyorum					

Copyright of Electronic Turkish Studies is the property of Electronic Turkish Studies and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.